

In nieuw Apeldoorns beleid gaan bouwen en ontwikkelen hand in hand met klimaatadaptie en natuur

MET 'NIKA' WETEN ALLE BETROKKENEN WAAR ZE AAN TOE ZIJN

De natuur én de noodzaak om ons te wapenen tegen het veranderende klimaat hebben in de gemeente Apeldoorn voortaan een flinke vinger in de pap bij elke nieuwe stedelijke ontwikkeling. Dit jaar legde de 'hoofdstad van de Veluwe' dat vast in het nieuwe NIKA-beleid: natuurinclusief en klimaatadaptief ontwikkelen en bouwen. 'We zorgen dat met ieder bouw- en ontwikkelproject onze leefomgeving weer meer gaat zoemen, fladderen en kwetteren.'

Een jaar of zes geleden reed ecooloog Raisja Spijker samen met een toenmalige collega door een nieuwbouwwijk in Zuid-Holland. Wat ze daar zag, stemde haar niet bepaald vrolijk. 'Het leek wel een woestijn, er was nauwelijks natuur te bekennen. Alles in mij zei: dit moet echt anders! En aan die verandering wil ik graag bijdragen.'

Inmiddels werkt ze als adviseur Fysieke leefomgeving bij de gemeente Apeldoorn. Daar is ze medeverantwoordelijk voor de implementatie van het NIKA-beleid, dat in het voorbije jaar is ingevoerd.

En daarmee valt ze met haar neus in de boter, want dat beleid is erop gericht om bij stedelijke ontwikkelingen ruimte te maken voor zowel klimaatadaptatie als versterking van de biodiversiteit. 'Wij willen leefomgevingen creëren waar ruimte is voor biodivers groen en waar een antwoord wordt gegeven op wateroverlast, hittestress en droogte. Hiervoor hebben wij NIKA ontwikkeld', aldus de gemeente in de beleidsnota. 'Zo willen we de Veluwe naar stad en dorpen brengen.'

Vaste en variabele waarden

Wat het Apeldoornse beleid volgens Raisja uniek maakt, is de combinatie van natuurinclusieve én klimaatadaptieve maatregelen. Die zijn verdeeld over vijf vaste waarden, waaraan ieder project hoe dan ook moet voldoen, en variabele waarden waarbinnen ontwikkelaars naareigen inzicht ten minste vijf punten moeten scoren in de categorieën biodiversiteit, dak- en gevelgroen en klimaatadaptatie (meer uitleg in de infographic op de volgende pagina en het kader op pagina 30).

5 vaste waarden

BORGING (LIFE-IP)

De vaste waarden van NIK.1 bestaan uit deze vijf voorwaarden.

2 Voorzieningen voor gebouw bewonende soorten:

Er dienen voorzieningen voor vogels (gierzwaluw en huismussen) en vleermuizen, die in woningen wonen, te worden aangebracht aan elke nieuwe woning of gebouw. Dit volgens de normen zoals omschreven in het Soorten Management Plan (SMP).

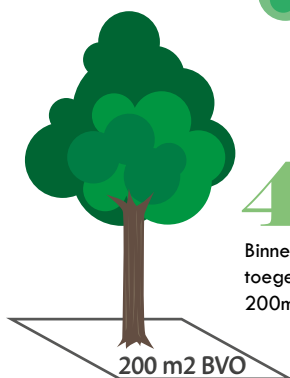
1 Waterberging:

Neerslagwater met een piekbelasting van 60 mm moet worden opgevangen en vastgehouden, waarvan maximaal 50% op openbaar terrein.

4 Bomen:

Binnen ieder plangebied worden bomen toegevoegd: minimaal 1 boom per 200m² BVO (bouwvlak).

3 Groen op maaiveld:

Tenminste 40% van een grote ontwikkeling (binnen het plangebied) bestaat uit groen op maaiveld, waarvan minimaal de helft publiek toegankelijk is en minimaal de helft van het groen uit biodivers groen bestaat.

5 Windcomfort:

Wordt er binnen het plangebied bebouwing hoger dan 15 meter toegevoegd? Dan voldoet de ontwikkeling aan de bepalingen ten aanzien van windhinder.

‘Zo weten alle betrokkenen precies waar ze aan toe zijn’, vertelt Raisja. ‘Elk project moet eraan voldoen, maar je mag zelf bepalen hoe je het precies invult.’ Die vrijheid wordt gewaardeerd, bleek onder meer in gesprekken die de gemeente voerde met projectontwikkelaars en vertegenwoordigers van

woningcorporaties. ‘Daarin hebben we zowel het beleid als de mogelijkheden voor subsidie uitgelegd. Hun input hebben we meegenomen in de verdere uitwerking. Hoewel partijen vaak wat angstig zijn voor nieuw beleid, was over het algemeen de reactie dat dit “goed te doen” was.’

Verhelderende proefmiddag

Dat was ook het beeld tijdens een proefmiddag. De gemeente organiseerde die om samen met betrokkenen te kijken hoe het model in elkaar zit en hoe je aan de benodigde punten kunt komen. 'Door te laten zien hoe het werkt en waar de vrijheid zit in de invulling van de variabele waarden, ontstaat draagvlak. Uit de reacties bleek dat iedereen dit verhelderend vond.'

Wat ook helpt is dat er alternatieve opties bestaan om aan het beleid te voldoen. 'Voor de binnenstad en op bedrijventerreinen is het behalen van sommige normen niet altijd mogelijk, omdat de ruimte daar schaars is. Een deel van de vergroening kan dan bijvoorbeeld ook in de vorm van dak- en gevelgroen.' En er is dus een subsidieregeling, die gericht is op lopende projecten die in gang gezet zijn vóór de introductie van NIKA. 'Daarmee willen we ook die ontwikkelaars over de streep trekken om er toch aan te voldoen.'

Intern draagvlak en leren van elkaar

Niet alleen bij de doelgroep, ook binnen de gemeente en tijdens presentaties aan andere overheden krijgt Raisja overwegend positieve reacties. 'We betrekken natuurlijk alle relevante afdelingen van onze gemeente, zodat iedereen weet wat er speelt en waar nodig vragen kan beantwoorden. Intern draagvlak is cruciaal. NIKA is natuurlijk niet alleen van belang binnen onze eigen afdeling Omgevingsbeleid, maar net zo goed voor collega's van bijvoorbeeld Stedenbouw en Ruimtelijke ordening. In de projectgroep zijn verschillende afdelingen vertegenwoordigd, en die brengen allemaal weer andere perspectieven mee.'

Ook buiten de eigen gemeente volgen bestuurders het Apeldoornse beleid met interesse. De provincie Gelderland heeft eigen kaders gesteld voor leefbare verstedelijking, waar het NIKA-beleid goed in past. De provincie nodigde Apeldoorn dan ook uit om het beleid aan collega-gemeenten te presenteren. 'En we waren bijvoorbeeld op werkbezoek in Leuven. Zij zijn al verder met klimaatadaptieve maatregelen en maken dat mooi tastbaar door proefopstellingen in wijken neer te zetten. Zo krijgen de bewoners een concreet beeld van hoe het eruit kan zien. Leerzaam voor ons. Zij raakten juist weer geïnspireerd door onze combinatie met natuurinclusieve maatregelen.'

Intussen kijkt Raisja uit naar de implementatie van NIKA en verwacht ze dat de uitwerking ervan snel zichtbaar wordt. 'Het mooie van mijn rol is dat ik van a tot z betrokken ben. Je ziet zo'n nieuwe wijk straks echt ontstaan en daarmee hopelijk ook het resultaat van je werk. Dat geeft me nu al veel voldoening.'

Ecoloog Raisja Spijker is adviseur Fysieke leefomgeving bij de gemeente Apeldoorn. Eerder werkte ze bij adviesbureau Sweco. Voor vragen over het natuurinclusieve en klimaatadaptieve beleid van haar gemeente is ze bereikbaar via secretariaat@netwerkkans.nl.

VAN WATERBERGING TOT WIND-HINDER: DE WAARDE(N) VAN NIKA

Het natuurinclusieve en klimaatadaptieve (NIKA) beleid van de gemeente Apeldoorn is sinds dit jaar van toepassing bij bouw- of ontwikkelplannen waarvoor een ruimtelijk plan moet worden opgesteld. Grote projecten met een exploitatiegebied van minimaal 1500 m² en een bouwvlak van ten minste 200 m² moeten voldoen aan de vijf vaste waarden (zie pag. 29) en de variabele waarden.

Voor kleinere projecten zijn alleen de variabele waarden van toepassing. Projectontwikkelaars kunnen vrij kiezen uit maatregelen in drie categorieën. Daarvoor krijgen ze punten; in totaal moeten ze er minimaal vijf scoren:

1. In de categorie 'Biodiversiteit' is 1 punt te halen voor nestkasten/nestvoorzieningen en 1 punt voor biotopen.
2. In de categorie dak- en gevelgroen is 1 punt te verdienen per 10 procent van het geveloppervlak dat wordt voorzien van gevelgroen, en maximaal 2 punten per 10 procent dakoppervlakte dat wordt voorzien van groen.
3. In de categorie klimaatadaptatie zijn 2 punten te verdienen voor het beperken van hittestress en 2 punten voor het creëren van extra waterberging.